

Weconomics praktijk

Eerste druk, mei 2013

© Ir. P.J.A.M. (Paul) Bessems

Meer informatie: www.paulbessems.com

Omslagfoto: gebaseerd op image © apcuk (www.istockphoto.com)

Omslagontwerp: Ronny Verstraeten

Redactie: Madeleine Kluijtmans

Dit boek is onderdeel van het Weconomics programma voor het verbeteren van de productiviteit van de informatiewerker en het organiseren van een duurzame economie en welvaart.

Boeken uit het Weconomics programma zijn:

- 'Elke dag als de zon opkomt: de geschiedenis van de community economie' (2010)
- 'Weconomics: hoe overleef je als informatiewerker de 21^e eeuw?' (2013)
- 'Weconomics analyse: waarom onze welvaartmachine aan vervanging toe is' (2013)
- 'Weconomics theorie: organisatiekunde voor Weconomics' (2013)
- 'Weconomics praktijk: praktische adviezen voor het opzetten van communities' (2013)

Meer informatie: www.weconomics.info

Uitgegeven via: Mijnmanagementboek

ISBN: 9789461939654

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor directe of indirecte gevolgen hiervan.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijk toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische veelevoudigen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient me de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) kan men zich wenden to Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

Weconomics praktijk

Praktische adviezen voor het opzetten van communities

Paul Bessems

Education is the most powerful weapon we can use to change the world
(Nelson Mandela)

Wat we voor onszelf doen sterft met ons,
wat we voor onze kinderen doen blijft leven.
Laten we nu de fundamenten leggen,
voor de toekomst van onze kinderen.

Voor:
Floor, Indy, Kadir, Manu, Menno, Nienke, Ralph, Senja, Youri en Zowie
(en hun leeftijdgenootjes)

Inhoudsopgave

Voorwoord

1.	Inleiding	7
1.1	Waarom dit boek?	7
1.2	Nieuw organisatiemodel.....	11
1.3	Dezelfde taal spreken	17
1.4	Doel en doelgroep van dit boek	25
1.5	Leeswijzer	28
1.6	Partieel lezen	34
1.7	Verantwoording.....	39
2.	Het Weconomics 'organogram'	47
2.1	Inleiding	47
2.2	Verschillende rollen	51
2.2.1	Hoofdrollen	52
2.2.2	Economische rollen.....	53
2.2.3	Organisatie rollen	55
2.2.4	Organen	56
2.2.5	Community en commonality	58
2.3	Community onderdelen	59
2.3.1	Organisaties.....	59
2.3.2	Intermediair.....	60
2.3.3	Domeinleider	61
2.4	Commonality onderdelen	63
2.4.1	Netwerk	63
2.4.2	Beheerder.....	65
2.5	Weconomics Foundation.....	70
2.6	Weconomics organisatorische afspraken	74
2.7	Samenvatting.....	77
3.	De Weconomics infrastructuur	79
3.1	Inleiding	79
3.2	De geschiedenis van de Weconomics infrastructuur.....	90
3.3	Gebruikte technieken en onderdelen.....	92
3.4	Weconomics en het World Wide Web.....	97
3.4.1	Fase 1: De website (Web1.0).....	98
3.4.2	Fase 2: Babylonische spraakverwarring (Web2.0).....	99
3.4.3	Fase 3: Het semantisch Web (Web3.0)	102
3.4.4	Fase 4: Het internet opnieuw bouwen (Weconet)	104
3.5	Weconomics communicatie	106
3.5.1	Dezelfde taal spreken	114
3.5.2	Communicatiebeleid	118
3.5.3	Informatiebehoeften.....	120
3.5.4	Gegevenskenmerken	125
3.5.5	Communicatiemiddelen	126
3.5.6	Communicatiematrix	131
3.5.7	Weconomics communicatie in de praktijk	132

3.6	Basisuitgangspunten Weconomics infrastructuur	133
3.6.1	Mens -> proces -> organisatie -> instituut.....	134
3.6.2	Profile -> connect -> collaborate	137
3.6.3	Gebruik betekenisvolle, betrouwbare, beveiligde gegevens	140
3.6.4	Data uit het stopcontact?.....	148
3.6.5	Automatisch profielen onderhouden	149
3.6.6	Communitysoftware	150
3.6.7	Onderscheid community en commonality	152
3.7	Weconomics data- en procesmodel.....	153
3.7.1	Datamodel.....	153
3.7.2	Data-architectuur	156
3.7.3	Procesmodel.....	158
3.8	Weconomics kerninfrastructuur	160
3.8.1	Inlogmodule.....	161
3.8.2	Contactmodule	163
3.8.3	Productmodule.....	164
3.8.4	Boekingmodule.....	165
3.9	Weconomics basisinfrastructuur	166
3.10	Weconomics infrastructuur.....	170
3.10.1	Voorspellen en coördineren.....	170
3.10.2	Servicemodule.....	170
3.10.3	Administratormodule	171
3.10.4	Vocabulaires.....	172
3.11	Weconomics interfaces en ecosysteem	176
3.12	Samenvatting.....	178
4.	Weconomics domeinen.....	181
4.1	Inleiding.....	181
4.2	Mens & Organisatiedomein	187
4.2.1	Instroom	193
4.2.2	Doorstroom	197
4.2.3	Uitstroom	205
4.3	Sectordomeinen.....	206
4.3.1	Landbouwdomein	209
4.3.2	Veiligheidsdomein.....	210
4.3.3	Zorgdomein	211
4.3.4	Onderwijssector	213
4.3.5	Technisch domein.....	220
4.3.6	Overheidsdomein.....	222
4.3.7	Financieringsdomein	225
4.3.8	Fiscaal-economisch domein	227
4.3.9	Juridisch domein	229
4.3.10	Overige zakelijke dienstverlening.....	230
4.4	Regiodomeinen.....	230
4.4.1	Verschillende niveaus.....	232
4.4.2	Voorbeeld Bataafse Republiek.....	237
4.4.3	Voorbeeld Europese Unie.....	239
4.4.4	Voorbeeld Brainport regio Eindhoven	243
4.5	Samenvatting.....	244

5.	Weconomics integreert concepten.....	247
5.1	Inleiding.....	247
5.2	Mens organiseren.....	253
5.2.1	Het nieuwe werken.....	253
5.2.2	Portfoliowerker.....	257
5.2.3	Portfolio.....	258
5.2.4	Leven lang leren.....	263
5.2.5	Personal branding.....	265
5.3	Community organiseren.....	267
5.3.1	Social media.....	268
5.3.2	Sociale innovatie.....	270
5.3.3	Community management.....	272
5.3.4	Open innovatie.....	277
5.3.5	Vrije en open source.....	281
5.3.6	Crowdsourcing.....	283
5.3.7	Crowdfunding.....	284
5.3.8	Corporate branding.....	288
5.4	Techniek organiseren.....	288
5.4.1	Bring your own device (BYO).....	289
5.4.2	Cloud computing en big data.....	290
5.4.3	The internet of things.....	293
5.4.4	3D-printer en nanotechnologie.....	294
5.4.5	Augmented en virtual reality en games.....	297
5.4.6	Lifhacking.....	299
5.5	Samenvatting.....	301
6.	Weconomics programma.....	303
6.1	Inleiding.....	303
6.2	Geen verbouw maar nieuwbouw.....	310
6.3	Instrumenten.....	320
6.3.1	Startinstrumenten.....	321
6.3.2	Communicatie-instrumenten.....	322
6.3.3	Verbindingsinstrumenten.....	324
6.3.4	Onderzoekinstrumenten.....	327
6.3.5	Leerinstrumenten.....	328
6.3.6	Begeleidingsinstrumenten.....	330
6.3.7	Wanneer is iemand een expert?.....	330
6.4	Transitiemanagement.....	331
6.5	Samenvatting.....	339

7.	Van bedrijf naar netwerk organiseren	341
7.1	Inleiding	341
7.2	Van bedrijf naar gedeeld informatienetwerk	343
7.2.1	Inleiding	343
7.2.2	Zelf zijn: welke ‘componenten’ binnen bedrijf laten?	350
7.2.3	Zelf doen: ontwerp, regie en beheer.....	353
7.2.4	Uitbesteden aan de markt.....	357
7.2.5	Samenwerken in een community	359
7.2.6	Je eigen domein transformeren	367
7.3	De (nieuwe) rol van de overheid(instellingen)	368
7.4	De (nieuwe) rol van bedrijven	371
7.5	De (nieuwe) rol van financiële bedrijven	377
7.6	Samenvatting.....	380
8.	Tot slot.....	383

Lijst met donateurs

Over de auteur

Voor meer achtergrondinformatie bij dit boek, waaronder een literatuurlijst, zie:
www.weconomics.info (tab ‘Programma’).

Voorwoord

De mens kan zijn lot pas daadwerkelijk verbeteren,
wanneer er een drastische verandering komt
in de fundamentele manier van zijn denken.
(John Stuart Mill)

Er is, denk ik, niemand die niet wil leven in een wereld met meer welvaart en meer welzijn. Het Engelse woord voor welvaart is prosperity, afgeleid van het Latijnse woord 'pro speras'. 'Speras' betekent hoop. We willen leven in overeenstemming met onze hoop en verwachtingen. Het probleem is echter, dat we hoop vervangen hebben door economische systemen en groeimodellen. We hebben geluk vervangen door meetbare groeicijfers en welvaart vervangen door meer consumeren. We gaan daarin zover dat economische groei met geleend geld (en als gevolg daarvan een schuldencrisis), onze hoop en verwachtingen kunnen en ook zullen ondermijnen. De belangrijkste manier om ons natuurlijk ecosysteem, waar we afhankelijk van zijn, minder te belasten is door het verminderen van economische groei. Negatieve groei noemen we krimp of recessie en recessie is niet echt een concept dat in overeenstemming is met onze hoop en onze verwachtingen. We zitten met een dilemma: we kunnen niet meer economisch groeien terwijl we zo gewend zijn aan groei, zo erg dat we eigenlijk niet meer zonder kunnen. We zullen moeten kiezen tussen ons huidige politiek economisch systeem en bijvoorbeeld de toekomst van onze kinderen. Dat is een moeilijke keuze, maar geen onmogelijke keuze. We zijn als mens bezegend met eigenschappen als: moraal, vertrouwen en verbeeldingskracht. Deze drie eigenschappen samen, kunnen leiden tot innovatie en de juiste innovatie kan leiden tot een duurzame welvaart. We geven als mens niet op, dat zit niet onze aard. We zijn erg veerkrachtig en we zijn erg vindingrijk. We kunnen erop vertrouwen dat we tot een duurzame welvaart kunnen komen. Daarvoor is het wel nodig dat we de machine, waarmee we op dit moment onze welvaart maken, vervangen. De eerste opdracht aan de nieuwe machine is het productiever maken van de informatiewerker.

We hebben onze moraal (juiste afweging maken), ons vertrouwen (geloof en hoop) en onze verbeeldingskracht (innovatie). Maar hoe je iets afweegt, wat je vertrouwt en wat je kunt verbeelden, hangt af van je kennis. De kennis en de inzichten in dit boek zijn niet alleen gebaseerd op mijn eigen ervaring, maar zijn vooral gebaseerd op inzichten van anderen. Ik heb ze op een bepaalde manier geanalyseerd, gegroepeerd, inzichtelijk gemaakt en gevormd tot een nieuw inzicht en een nieuw organisatie-model. Ik heb geen speciaal talent voor het schrijven van boeken. Ik ben wel een pionier, dwarsdenker en nieuwsgierig aangelegd. Een aantal jaren geleden ben ik als zelfstandig onderzoeker, een onderzoek gestart met de vraag: in welke welvaart leven we, hoe hebben we die verkregen en is die duurzaam? Later werd deze vraag als volgt: waarom zitten we in welvaarts-crisis en hoe komen we daar structureel uit? Hierbij kwam ik erachter dat de organisatie van ons werk, en daarbinnen vooral onze productiviteit, een sleutelrol speelt in onze welvaart. Op dit moment organiseren we ons werk vooral binnen bedrijven, maar deze organisatievorm maakt ons nauwelijks productiever. Ik ben gaan onderzoeken waarom bedrijven eigenlijk bestaan en hoe ze ooit zijn ontstaan? Ik ben gaan onderzoeken waarom we ons werk nog steeds binnen

‘fabrieken’ organiseren, terwijl de meeste van ons al lang geen producten meer maken, maar informatie verwerken. Ik ben gaan onderzoeken hoe welvaart ontstaat en groeit. Welke voor- en nadelen hulpmiddelen voor ons hebben. Dit onderzoek en vervolgens het schrijven van dit boek heeft me daarover veel meer duidelijkheid gegeven.

Dit boek helpt hopelijk bij een nieuwe manier van denken over de wereld waarin we willen leven, over werk, werkorganisaties, economie en welvaart. Met dit boek wil ik vooral de manier waarop we tegen ons welvaartsprobleem aankijken veranderen. Werk en de manier waarop we werk organiseren heeft ons veel welvaart gebracht, maar tegen een hoge prijs. We zullen ons welvaartsprobleem onder ogen moeten zien en onze welvaart opnieuw moeten gaan organiseren. De organisatie van ons werk speelt daarin een belangrijk rol.

Waarom een boek schrijven?

Zoals velen anderen, die een boek hebben geschreven, zit ik steeds vol met ideeën, inzichten en gedachten. De beste manier voor mij om deze van me af te schrijven en te delen is het schrijven van een boek. Ik weet niet of je zelf wel eens nadenkt hoe de wereld er in de eenentwintigste eeuw uitziet en in welke wereld onze (klein)kinderen en hun kinderen zullen leven? Ik doe dat regelmatig en simpel gezegd wil ik de wereld netjes achterlaten als ik deze weer verlaat. Ik vergelijk het wel eens met het ruilen van je huis tijdens de vakantie. Meestal zorgt de ‘verhuurder’ ervoor dat alles netjes is opgeruimd, schone lakens op bed, de koelkast gevuld en de auto vol met benzine. Meestal laat je als ‘huurder’ het huis hetzelfde (of beter) achter dan dat je het aantrof. Om alles nog mooier achter te laten zet je een grote bos bloemen op tafel en je schrijft een aardig bedankbriefje. Zou het niet mooi zijn wanneer we dit ook voor onze kinderen doen, wanneer we even in hun wereld ‘logeren’. De keuzes die wij maken bepalen ook de wereld waarin onze kinderen kunnen leven. Leven is niet alleen een contract met hier en nu, maar ook met daar en later. De wereld waarin wij willen leven beïnvloedt ook de wereld waarin onze kinderen kunnen leven.

Een paar weken na het uitkomen van mijn eerste boek: ‘Elke dag als de zon opkomt’, over de geschiedenis van de community economie, vraagt een journalist me waarom ik dat boek geschreven had. Ik herinner me nog dat ik de bekende woorden van de Ierse toneelschrijver Bernard Shaw aanhaalde, die ook tijdens de begrafenis van Robert Kennedy zijn uitgesproken: *‘Some men see things as they are and say why? I dream things that never where and say why not.’*

‘Ik wil een wereld organiseren die er nog niet is’, zeg ik tegen de journalist

‘Als ik mijn ogen sluit zie ik een wereld die er nog niet is, maar waar ik wel wil zijn. Ik ben dit boek gaan schrijven om te delen wat ik zie als ik mijn ogen sluit.’

De journalist stelt ook vragen over het slim organiseren van ons werk in communities. Meer het thema van dit boek. Hij vraagt me:

‘Je bent bezig met het ontwerpen van nieuwe organisatievormen, maar hoe doe je dat? Hoe maak je een bouwtekening van iets wat er nog niet is?’

Volgens mij zei ik: ‘Gewoon door alles wat als vanzelfsprekend wordt aangenomen ter discussie te stellen.’ Napoleon Hill schrijft al in 1928 in zijn boek: ‘The Law of Success’: *‘De meest beperkende denkgewoonte is om alle nieuwe informatie te toetsen aan wat je al weet. Het is de perfecte methode om te blijven waar je al bent.’*

We moeten meer onze fantasie gebruiken, onze gezamenlijkheidszin en moraal. We moeten minder werken met regels en instituten, en meer met onze praktische wijsheid. Onze wereld loopt over van regels, instituten en vanzelfsprekendheden. We leven te veel in een geïnstitutionaliseerde en geëconomiseerde wereld. We hebben meer dwarsdenkers nodig. Of kijk naar kleine kinderen die voortdurend de ‘waarom vraag’ stellen. Ouderen vinden dat vervelend of lachen erom, maar ze vergeten het zelf te doen. Kinderen zijn eigenwijs. Wijs van zichzelf dus. We ontleren kinderen creativiteit en fantasie en we stoppen ze in een keurslijf van onze vanzelfsprekendheden, regels en instituten¹. Veel volwassen mensen leven in een eendimensionale en geobjectiveerde wereld: de wereld die ze kennen van school, van thuis, van het bedrijf, van de uitkeringsinstantie en van televisie en internet. De wereld die je zelf ervaart is niet dezelfde wereld als die een ander ervaart. Een vanzelfsprekendheid is niet hetzelfde als een waarheid. Ik ben erachter gekomen dat we de grondregels van ons bestaan veel te vaak aannemen als een gegeven omstandigheid. We zijn verregaand geïnternaliseerd in het systeem dat ons veel welvaart bracht en waar we eigenlijk niet meer zonder kunnen. Zo vinden we het normaal dat we voor geld naar een bank gaan, voor werk naar een bedrijf en voor zorg naar de overheid. Het zijn gemakken geworden die we niet snel meer kwijt willen raken.

De ontdekking dat sprookjes en Sinterklaas niet bestaan heeft bij mij een grote indruk achter gelaten. En liegen mag kennelijk, want ouders liegen ook over Sinterklaas. En ook al bestaat Sinterklaas niet, de cadeautjes blijven toch wel komen. We laten adverteerders hulpmiddelen zoals de Paashaas, de Kerstman, Sinterklaas en Valentijnsdag gebruiken voor commerciële doeleinden. Mensen willen ergens in kunnen geloven en opportunisten maken daar dankbaar gebruik van. Sinds we ons bewust zijn van ons bestaan, zijn we bang. We gebruiken allerlei hulpmiddelen, zoals mythes en geloof, om te kunnen overleven in de grote wereld om ons heen. We voelen ons klein en willen ergens bijhoren en daar maken merken, geloof, bedrijven, overheden en social media gebruik van. Daar is niets mis mee. We moeten alleen geen slaaf worden van een nieuwe vorm van kolonisatie. We moeten realiseren dat we hulpmiddelen gebruiken en als we hulpmiddelen gebruiken moeten we ons realiseren wie daar allemaal voordeel bij hebben. Ook moeten we ons bewust zijn van de gevolgen van het gebruik van hulpmiddelen. Eerst vormen wij als mens hulpmiddelen, maar we moeten ons bewust zijn dat bij het gebruik van hulpmiddelen deze ons vormen. Door de reminder op de smartphone zijn we ons minder bewust van de tijd, door navigatiesystemen zijn we ons minder bewust van ruimte. Mensen zijn het product van sociale netwerken en zoekmachines zonder dat ze zich dit vaak realiseren. Barry Schwartz² zegt hierover: ‘*Adjusting to every advanced technology, is a brute fact of modern life.*’

We zouden bewuster de keuze moeten maken of we willen investeren in moderne technologie, in welke technologie en hoe. We moeten bewust kiezen of we hulpmiddelen gebruiken en hoe. We moeten ons realiseren dat hulpmiddelen

¹ Alan Kay zegt hierover: Voordat ik naar de lagere school ging had ik als een paar honderd boeken gelezen. In de eerste groep wist ik dat leraren niet de waarheid spraken omdat ik al veel gelezen had en geleerd had ook vanuit andere perspectieven te kijken. Scholen geven een beperkte ‘point of view’. Alan Curtis Kay (17-05-1940), is een bekende Amerikaanse computerdeskundige en bekend vanwege zijn werk op het gebied van object georiënteerd programmeren en grafische gebruikers interface (GUI).

² Barry Schwartz (1946-), is een Amerikaanse psycholoog, hoogleraar en schrijver. Hij houdt zich vooral bezig op het raakvlak van psychologie en economie.

niet geboren, maar gemaakt worden. De aanwezigheid van hulpmiddelen is geen vast gegeven, maar een keuze. We moeten vanzelfsprekendheden ter discussie stellen. Ooit waren ze er niet, ze zijn op een bepaald moment ontstaan en ze zijn op een bepaalde manier gegroeid. Vaak bestaan ze nog ten onrechte. Zo bestaan er nog steeds kennisintensieve bedrijven die georganiseerd zijn alsof ze een fabriek zijn. Ze maken geen fysieke producten meer, maar zijn wel ingericht voor het maken ervan, omdat dit historisch zo gegroeid is. Zouden we nu een organisatievorm voor datzelfde bedrijf kunnen kiezen, dan zou de organisatie er heel anders uitzien. Veel vanzelfsprekendheden en hulpmiddelen hebben zich op een bepaalde manier ontwikkeld tot een situatie waarbij ze meer nadelen dan voordelen hebben. Zo is een bank ontstaan met een legitieme reden (geld veilig opbergen in een kluis), maar inmiddels is dit hulpmiddel ‘uitgegroeid’ tot een financieel systeem met meer nadelen dan voordelen. Hulpmiddelen kunnen niet groeien zoals mensen, tenzij mensen dat toestaan. Het onderhouden van ‘vanzelfsprekendheden’ is hetzelfde als het opruimen van je klerenkast. Het wordt tijd dat we de kast met vanzelfsprekendheden eens opruimen. Oude kleren die je niet meer nodig hebt of kapot zijn kunnen weg. Wat overblijft af en toe netjes opvouwen zodat het overzichtelijk is en als bepaalde kleren op zijn die we wel nodig hebben nieuwe kopen (of maken).

Mijn eigen beeld

Met het schrijven van dit boek wil ik met de lezer delen wat ik zie als ik mijn ogen sluit. Omdat mijn denkvaardigheden volgens mij beter ontwikkeld zijn dan mijn schrijfvaardigheden, was het schrijven van dit boek geen gemakkelijke opgave. Dit boek kent nog vele beperkingen. Schrijf maar eens op een gestructureerde manier je gedachten op, dat valt niet mee. Probeer maar eens te achterhalen hoe je op een gedachte komt en waarom die gedachte ontstaat. Probeer maar eens na te denken met welke welvaart je wilt leven, wat je daarvoor moet doen en hoe je daar komt? Dat valt niet mee maar ik heb het toch geprobeerd en ik hoop, dat het gelukt is. Albert Einstein zei ooit: *‘Anyone who has never made a mistake, has never tried anything new’*. Ik hoop dat dit boek, samen met het Weconomics model, de Weconomics infrastructuur en het Weconomics programma, je er toe zet zelf na te denken over de wereld waarin je wilt leven en hoe je daar kunt komen.

Tot slot, veel mensen gaan op verre vakanties, maar hebben nog nooit zichzelf als bestemming gekozen. Ik heb eerst mezelf als bestemming gekozen en mezelf leren kennen. Vanuit die basis ben ik met dit boek begonnen. Het was een lange, vermoeiende en vaak moeilijke reis, maar ook een reis die ik nooit had willen missen. Ik heb gelezen, ik heb geschreven, ik heb geluisterd, ik heb gesproken. Ook nu ben ik, net als bij het schrijven van andere boeken, weer op plekken gekomen waar ik nog nooit geweest was. Maar bovenal heb ik mezelf beter leren kennen. Ik weet nu in welke wereld ik wil leven. Ik omarm daarom de toekomst met heel veel energie, hoop en verbeeldingskracht. Ik heb er alle vertrouwen in dat het goed komt met de mensheid en de toekomst voor onze kinderen. Ik heb ontdekt dat succes weinig te maken heeft met de hoeveelheid geld wat je verdient, de grootte van het huis waar je woont of het type auto dat je rijdt. Voor mij is succes, het verschil maken in het leven van anderen en vooral van onze kinderen. Net als Daniel Dennett heeft succes voor mij te maken met zoeken naar dingen die belangrijker zijn dan jezelf en daar je leven aan wijden. Mis-

schien een ambitie die minder direct en abstract is, maar voor mij wel werkt. Hopelijk draagt dit boek daar een steentje aan bij. De grootste angst van mensen is niet om alleen te sterven, maar om eenzaam te sterven. Eenzaam zijn is alleen zijn met een verlangen. Een verlangen om nog iets te willen betekenen voor een ander, voor je kinderen of omgeving. Ikzelf ben pas eenzaam als ik tevreden ben, als ik niets meer te doen heb en dat is nog lang niet zo.

Bedankt voor je aandacht. Ik hoop je een keer te ontmoeten tijdens één van mijn lezingen of andere bijeenkomsten. Ik hoop dat dit boek je geïnspireerd heeft na te denken over het opnieuw organiseren van ons werk, onze economie en onze welvaart en ik hoop dat je vol met nieuwe ideeën aan de slag kunt gaan in je eigen organisatie, domein of gemeenschap en kunt bijdragen aan een duurzame welvaart.

Feedback

Mochten er volgens jou onwaarheden of onvolledigheden in dit boek staan of mochten volgens jou situaties of geschiedenis verdraaid zijn, dan is dat niet met opzet gedaan om bijvoorbeeld mijn gelijk te halen of het Weconomics model te rechtvaardigen. Meld deze zaken alstublieft. Evenals zaken die volgens jou niet (meer) kloppen. Sommige actuele onderdelen van dit boek kunnen inmiddels achterhaald zijn. Laat me dit weten, zodat ik hier in mijn artikelen en een eventuele volgende druk van dit boek, rekening mee kan houden. Ook wil ik andersdenkenden niet kwetsen of degraderen met uitspraken in dit boek. We zijn, zoals John F. Kennedy het zei: allemaal mensen, we leven op dezelfde planeet, we ademen dezelfde lucht, we maken ons allemaal zorgen om de toekomst van onze kinderen en we zijn allemaal sterfelijk.

Dankwoord

Tot slot van dit voorwoord past mij een woord van dank aan al degene die er voor gezorgd hebben dat dit boek en de andere boeken in het kader van het Weconomics programma, tot stand zijn gekomen. Ik zou graag iedereen persoonlijk willen bedanken, maar dan ga ik mensen vergeten. Degene die het betreft weten dat ik dankbaar ben, voor wat ze voor me doen en betekenen.

Paul Bessems
Eindhoven, januari 2013

1. Inleiding

Find something more important than yourselves
and dedicate your life to it
(Daniel Dennett)

1.1 Waarom dit boek?

Schuldencrisis, dalende huizenprijzen, vergrijzing, verlaging pensioenen, stijgende zorgkosten, stijgende werkloosheid: om verschillende redenen zijn we aan het begin van de eenentwintigste eeuw in een diepe en lange crisis terecht gekomen. Het systeem of ‘de machine’ waarmee we onze welvaart lange tijd ‘geproduceerd’ hebben, werkt niet meer en valt ook niet meer te repareren³. Werk, economie en welvaart hebben veel met elkaar te maken. Omdat economie en welvaart moeilijker te beïnvloeden zijn, kunnen we het beste beginnen met het opnieuw organiseren van ons werk. Om onze welvaart duurzaam te organiseren, zullen we vooral het werk van de informatiewerker anders moeten organiseren, niet met ‘het bedrijf’ als eenheid van denken, maar met communities en gedeelde informatienetwerken. Dit boek helpt bij het opzetten van professionele communities die aangesloten zijn op een gedeeld informatienetwerk. De grootste uitdaging voor de eenentwintigste eeuw is te komen tot een duurzame welvaart door de informatiewerker⁴, net als de landbouwer en fabrieksarbeider vijftig keer productiever te maken.

De belangrijkste oplossing voor het probleem, waar we aan het begin van deze eeuw in terecht zijn gekomen, is het verbeteren van de productiviteit van de informatiewerker⁵. Productiviteitsgroei levert de belangrijkste bijdrage aan onze welvaart, ook aan een duurzame welvaart. Meer dan de helft van de werkenden in Nederland, is meer dan de helft van de tijd bezig met het verwerken van informatie. Willen we naar een betaalbare en duurzame welvaart dan zullen we de informatiewerker veel productiever moeten maken. Dat lukt niet met de huidige manier van organiseren. De landbouwer en fabrieksarbeider zijn al vijftig keer productiever geworden waardoor we onze welvaart hebben kunnen opbouwen. De productiviteit van de informatiewerker is sinds 1965 nauwelijks verdubbeld! De reden hiervoor is simpel: we organiseren het werk van de informatiewerker met het verkeerde instrument. We vinden het vanzelfsprekend dat we voor werk naar een bedrijf gaan. We zullen eerst deze vanzelfsprekendheid moeten loslaten, voordat we ons werk opnieuw kunnen organiseren.

³ Zie ook het Weconomics boek: ‘Weconomics analyse: waarom onze welvaartmachine aan vervanging toe is’ (Paul Bessems, 2013).

⁴ Overal waar staat: ‘de productiviteit van de informatiewerker’ moet eigenlijk staan: ‘de productiviteit van het domein van de informatiewerker’. Vaak wordt een individuele informatiewerker wel productiever, bijvoorbeeld door ICT investeringen of opleidingen, maar wordt deze ‘winst’ teniet gedaan door productiviteitsverlies in een andere (gekoppelde) organisatie. We zien het verbeteren van individuele prestaties in ieder geval maar voor een klein deel terug in het Bruto Binnenlands Product per werknemer (wat een graadmeter is voor productiviteit).

⁵ Zie ook paragraaf 2.4 in het boek ‘Weconomics theorie: organisatiekunde voor Weconomics’ (Paul Bessems, 2013), waarin door Peter Drucker wordt toegelicht dat onze welvaart vooral te danken is aan het verbeteren van de productiviteit van de fabrieksarbeider.

Weconomics richt zich primair op het opnieuw organiseren van het werk van informatiewerker: niet langer binnen de belemmerende muren van bedrijven, maar met professionele communities en gedeelde informatienetwerken. Bijna alle beroepen en functies hebben te maken met het verwerken van data en informatie (informatie delen, opslaan, zoeken, communiceren, overleg, vergaderen, transacties uitvoeren, enzovoort). Omdat informatie de belangrijkste productiefactor is geworden, richt Weconomics zich vooral op het verbeteren van de productiviteit van de informatiewerker. We zijn toe aan de volgende stap in de organisatie van ons werk. Grofweg zien we de volgende ontwikkeling in de ‘instrumenten’, waarmee we ons werk organiseren:

-
1. Jachtgemeenschappen
 2. Boerderijgemeenschappen
 3. Ambachten
 4. Bedrijven
 5. Samenwerkingsverbanden
 6. Gedeelde informatienetwerken

Figuur 1.1: ontwikkeling van bedrijf naar communities en gedeelde informatienetwerken

Automatisering, maar ook allerlei managementconcepten en opleidingen, hebben de informatiewerker afgelopen decennia nauwelijks productiever gemaakt. Dit komt vooral, omdat we ons belangrijkste werk (het verwerken van informatie), nog steeds binnen de muren van bedrijven organiseren. We werken echter steeds meer samen met mensen buiten de muren van onze eigen organisatie. Daarnaast verblijven we, bijvoorbeeld als flexwerker, steeds korter in een organisatie en komen er jongeren op de arbeidsmarkt die gewend zijn bijna alles via het internet te doen. Omdat de informatieverwerker, binnen de muren van bedrijven, niet echt productiever kan worden, zullen we ons werk steeds minder binnen bedrijven en steeds meer binnen gedeelde informatienetwerken organiseren.

We staan aan het begin van een aantal grote uitdagingen. Europa worstelt met haar toekomst (en verleden). De sociale zekerheid staat ter discussie. Onderwijs- en zorgsystemen moeten op de schop en de woning- en arbeidsmarkt worden hervormd. Door vergrijzing moeten we met minder mensen meer werk doen. Instituten die we gecreëerd hebben zijn log en bureaucratisch. Ze staan steeds verder af van consumenten, medewerkers en burgers. Techniek gaat steeds meer ons leven bepalen, we kunnen niet meer zonder sociale media en zoekmachines kiezen steeds meer wat we willen kopen. Voor het eerst in de geschiedenis zien grote groepen mensen dat banken en landen failliet kunnen gaan. En ondanks de bezuinigingen, neemt onze overheidsschuld in 2012 elke dag met meer dan tachtig miljoen euro toe⁶, dat is bijna duizend euro per seconde. We zitten in een spagaat: we moeten economisch groeien omdat het hele politiek economisch systeem daar afhankelijk van is, maar we kunnen niet meer groeien. We kunnen geen geld meer lenen om te groeien. Het oude truckje werkt niet meer. We kunnen niet meer groeien door vergrijzing, door teveel complexiteit, regels,

⁶ EMU schuld (dit is de schuld van de hele overheid, inclusief de lagere overheden). Zie Z24 staats-schuldmeteter.

wetten en belemmerende muren. We kunnen niet meer groeien doordat steeds meer grondstoffen opraken en we het milieu te veel belasten. We zitten met een groot dilemma waar we, met onze traditionele manier van denken en organiseren, niet meer uitkomen.

Het Weconomics programma biedt uitkomst en ondersteunt bij het opnieuw organiseren van werk, economie, welvaart. De manier waarop we ons werk de afgelopen honderd jaar hebben georganiseerd heeft ons (in West Europa en de Verenigde Staten) veel welvaart gebracht, maar tegen een hoge prijs: vergrijzing, weinig vertrouwen in leiderschap, klimaatverandering, milieubelasting, olie die opdraait, voedselprijzen die stijgen, afhankelijkheid van groei, geld en grote instituten... allemaal kosten waartegen we onze welvaart hebben verkregen. Willen we onze welvaart behouden dan zullen we een ander systeem moeten bedenken om welvaart te creëren. Om een duurzame welvaart te realiseren zullen we moeten nadenken over het type werk dat we als mens (nog) willen doen en hoe we dat gaan organiseren. Omdat ons werk en de manier waarop we ons werk organiseren grote invloed hebben op economie en welvaart, richt het Weconomics programma zich primair op de organisatie van het werk van de informatiewerker en secundair houdt het programma zich bezig met de gevolgen daarvan voor de voor de organisatie van economie en welvaart.

De meest beperkende denkgewoonte is om alle nieuwe informatie die op je afkomt, te toetsen aan wat je al weet. Het is de perfecte methode om te blijven waar je al bent. We zullen daarom eerst ons denkkader moeten veranderen. We zullen ons moeten afvragen: in welke wereld willen we leven, welk werk moeten we daarvoor als mens doen en hoe kunnen we dat werk het beste organiseren en ten slotte: wat is (nog) de rol van bestaande instituten daarin. Het Weconomics programma gaat in op deze vragen en komt tot de conclusie dat we, om tot een duurzame welvaart te komen, ons werk vanaf de kleinste bouwstenen opnieuw moeten opbouwen. De grote doorbraak in nanotechnologie is niet gekomen door steeds te verkleinen (vergelijk met veranderen binnen bedrijven), maar door materialen opnieuw op te bouwen vanuit de kleinste bouwstenen. We kunnen de productiviteit van informatiewerker niet langer verbeteren door bestaande organisaties te veranderen of te verbeteren. We zullen zijn werk opnieuw moeten opbouwen vanuit de kleinste bouwstenen: mens en middel.

Waar gaat dit boek over?

Er zijn kasten vol geschreven met boeken op het gebied van verandermanagement, vaak met het zelfde patroon: maak eerst een SWOT analyse, maak daarna een strategisch plan, ga vervolgens de structuur aanpassen en ga daarna de organisatie en de mensen veranderen. Maar bestaande managementliteratuur stelt bijna nooit 'het bedrijf' als organisatievorm ter discussie. Het Weconomics programma doet dit wel. Weconomics wil bestaande instituten helemaal niet veranderen, omdat dat meestal toch gedoemd is te mislukken of alleen maar uitstel van executie is. Weconomics bouwt een nieuw huis op basis van nieuwe fundamenten en 'nodigt' bestaande processen uit, om in het nieuwe huis te komen 'wonen'. Weconomics bouwt nieuwe werkorganisaties, communities en gedeelde informatienetwerken, op, vanuit de kleinste bouwstenen: mens en middel. Weconomics is niet veranderen, maar vernieuwen.

Dit boek is onderdeel van het Weconomics programma. Het Weconomics programma richt zich op het creëren van een duurzame welvaart door werk en economie opnieuw te organiseren. Het Weconomics programma geeft, naast een uitgebreide analyse en theoretische onderbouwing, ook praktische adviezen bij het opzetten van professionele communities en de transitie van bestaande processen van bedrijf naar communities. Weconomics helpt bij het 'bouwen' van professionele communities, nieuwe netwerken en bij het overhevelen van bestaande processen van bedrijven naar gedeelde informatienetwerken. Deze netwerken hebben een organisatorische en een technische component. Weconomics richt zich op beide, waarbij 'organisatie' wel vóór 'automatisering' komt. Gebrekkige automatisering (of communicatie of informatie delen), is meestal een gevolg van een slechte organisatie. Dit boek gaat vooral over de ontwikkeling van het Weconomics organisatiemodel, de Weconomics infrastructuur en de toepassing van model en infrastructuur in de praktijk. Dit boek is daarmee veel praktischer dan het analyseboek 'Weconomics analyse' en het theorieboek 'Weconomics theorie', die ook onderdeel zijn van het Weconomics programma. In deze twee boeken komen vooral analyse, theorie en modelvorming aan bod. Gebruikers die minder diep in de materie hoeven te duiken of zelf geen nieuwe organisaties hoeven te ontwerpen, kunnen ook direct dit praktijkboek gebruiken, zonder zich te verdiepen in de analyse en theorie. Maar wanneer je, bijvoorbeeld als trainer of adviseur, anderen leert, met Weconomics te werken, dan is het aan te bevelen ook het analyse- en theorieboek te lezen.

Weconomics is zowel een organisatiemodel, als een infrastructuur als een programma. Het Weconomics organisatiemodel geeft nieuwe inzichten in de manieren, waarop we ons werk opnieuw kunnen organiseren. Niet langer met statische en in zichzelf gekeerde instituten, maar in gedeelde informatienetwerken, met behulp van flexibele en professionele portfolio werkers en communities. Het Weconomics model bouwt de organisatie van ons werk opnieuw op vanuit de kleinste bouwstenen. Weconomics ziet een organisatie niet als een bedrijf, maar als organiserend vermogen. Niet langer is 'het bedrijf', maar organiserend vermogen eenheid van denken. Met de Weconomics infrastructuur en het Weconomics programma kan de lezer direct aan de slag in zijn eigen omgeving. Aan de slag met het ontwikkelen en exploiteren van nieuwe werkorganisaties en met het transformeren van bestaande processen naar deze nieuwe werkorganisaties. Weconomics is een nieuwe manier van denken, om informatiewerkers productiever, flexibeler en innovatiever te maken. Het gevolg is, dat we de dure overheid minder nodig hebben en meer tijd overhouden voor zorgtaken en de organisatie van een duurzame welvaart.

Doelstelling van het Weconomics programma is om op een gestructureerde manier, kennis, inzichten en vaardigheden delen met professionals die zich bezig houden met het ontwerpen, ontwikkelen en exploiteren van nieuwe organisatievormen zoals: communities, commonalities, gedeelde informatienetwerken en een algemene datanutsvoorziening. Het Weconomics programma richt zich vooral op professionals die zich bezig houden met het ontwerpen en opzetten van communities om slim samen te werken in een bepaald domein. Voorbeelden van deze professionals zijn: community builders, organisatieadviseurs, business developers, HR professionals en verandermanagers. Voorbeelden van domeinen waar het Weconomics programma toegepast wordt zijn: werving en

selectie, employee benefits, expat, kennismanagement, training en opleiding, overheid, zorg- en onderwijssector.

1.2 Nieuw organisatiemodel

Weconomics is een nieuw organisatiemodel om het werk van de informatiewerker slimmer te organiseren in de eenentwintigste eeuw. Belangrijke opdrachten aan het organisatiemodel: het verbeteren van leiderschap, productiviteit, flexibiliteit, innoverend vermogen en minder afhankelijk worden van groei met geleend geld. Belangrijke uitgangspunten bij het organisatieontwerp zijn: opnieuw opbouwen met de kleinste bouwstenen: mens en middel en slim samen werken in communities. Deze communities zijn aangesloten op, en daarmee onderdeel van, een gedeeld informatienetwerk. Gedeelde informatienetwerken zijn gebaseerd op profile -> connect -> collaborate netwerken. Ze ondersteunen principes zoals: openheid, crowdsourcing, crowdfunding, delen en directe communicatie. Een gedeeld informatienetwerk is, via een datastekker en het datastopcontact, aangesloten op een algemene datanutsvoorziening. Een soort stroomnet voor basisgegevens zoals geboortedatum, adres, prijs en leverancier. Het datanet bevat betekenisvolle, betrouwbare en goed beveiligde gegevens die door meerdere domeinen gebruikt worden en maar op één plaats onderhouden hoeven te worden. Uitgangspunt van een gedeeld informatienetwerk is dat afnemer met een eigen portaal producten kan zoeken en boeken en dat een aanbieder maar op één plaats productinformatie hoeft te onderhouden en via het netwerk transacties kan verwerken.

Naast het Weconomics model is Weconomics ook een infrastructuur (praktijk) en een programma (brug tussen model en praktijk).

Het Weconomics model is een 'bouwtekening' voor nieuwbouw en niet voor 'verbouw'. Voor de ontwikkeling van het Weconomics model, ben ik gestart met de vraag: welk werk doen we (als mens) in de eenentwintigste eeuw en hoe kunnen we dat het beste organiseren? Daarbij houd ik rekening met de kennis die we nu hebben en de problemen en omstandigheden waar we nu mee te maken hebben. Weconomics is een nieuw 'huis', waarbij het wél mogelijk is bestaande meubeltjes (processen) uit het oude huis (bedrijven) mee te nemen naar het nieuwe huis (gedeelde informatienetwerken). Uiteraard kunnen mensen ook mee verhuizen. Wanneer we ons werk organiseren binnen gedeelde informatienetwerken, zullen we veel productiever worden en meer tijd overhouden voor de organisatie van een duurzame economie en welvaart.

Het meer en beter samenwerken in communities en gedeelde informatienetwerken, zal de komende decennia een geleidelijk proces zijn. De balans zal veranderen tussen de oude, in zichzelf gekeerde en door concurrentie gedreven bedrijven aan de ene kant, en nieuwe, organische en door samenwerking gedreven communities aan de andere kant. En over een paar generaties zullen de meeste portfoliowerkers niet meer binnen bedrijven werken, (vergelijk met: in het oude huis wonen), maar in communities (in het nieuwe huis wonen). Weconomics is geen revolutie, maar een evolutie. Het is niet zo, dat we vandaag ons werk hoofdzakelijk binnen bedrijven organiseren en morgen hoofdzakelijk binnen communities. De regimewisseling van bedrijf naar community, zal een geleidelijk en heel natuurlijk proces zijn, dat naar verwachting de komende decennia zal

plaatsvinden. Ook zullen er bepaalde functies overblijven die binnen een bedrijf plaatsvinden⁷.

Het Weconomics model heeft drie niveaus:

In het Weconomics organisatiemodel onderscheiden we drie niveaus:

1. Denkkader: paradigmawisseling, anders denken, authentiek leiderschap, visie, ambities, analyse, noodzaak en omstandigheden, fundamentals, opdrachten, waarden en randvoorwaarden.
2. Infrastructuur: Weconomics 'organogram' en infrastructuur, organisatorische en technische afspraken. Vraag en aanbod van toegevoegde waarde slim samenbrengen met communitysoftware, een gedeeld informatie- en communicatienetwerk en algemene datanutsvoorziening.
3. Domein: doel- en doelgroepgericht communiceren en samenwerken binnen je domein. Een domein kan bijvoorbeeld een markt zijn, of een groot bedrijf of een regio.

Deze drie niveaus worden in de verschillende Weconomics boeken uitgebreid toegelicht⁸. Binnen Weconomics delen we hetzelfde denkkader en gebruiken we een gedeeld informatienetwerk. De kracht Weconomics zit in de combinatie van enerzijds samenwerken in overeenkomsten en hygiënefactoren, en anderzijds binnen de domeinen: concurreren in verschillen en motivatiefactoren. Daar waar organisaties beter kunnen samenwerken, bijvoorbeeld in de logistiek en informatievoorziening, wordt samengewerkt en daar, waar verschillen leiden tot een betere dienstverlening, wordt geconcurrereerd, bijvoorbeeld de uitvoering van een training of een adviesuur van een expert.

Denkkader (niveau 1)

Een denkkader is de manier waarop, en de context waarmee we naar onze omgeving, naar onze werkelijkheid kijken. Lange tijd dachten we dat de aarde plat was en het centrum van het universum. Hetzelfde denken we nu over bedrijven: we 'moeten' ons werk binnen bedrijven organiseren en je eigen bedrijf is uniek en het centrum van de wereld waar alles omheen draait. Dat is de 'waarheid' waarin we denken. We kunnen de wereld waarin we willen leven alleen veranderen, wanneer we de manier waarop we naar de wereld 'kijken' veranderen. Albert Einstein zei hierover: 'De wereld die we gemaakt hebben is een product van ons denken. Willen we de wereld veranderen, dan zullen we eerst ons denken moeten veranderen.' Weconomics is een nieuw denkkader met nieuwe uitgangspunten, fundamenten en opdrachten voor de organisatie van ons werk.

Weconomics infrastructuur (niveau 2)

Het tweede niveau van het Weconomics model is de infrastructuur. Met deze infrastructuur is het mogelijk gedeelde informatienetwerken te bouwen en aan elkaar te koppelen. De Weconomics infrastructuur maakt het mogelijk om het Weconomics model in de praktijk uit te voeren. De Weconomics infrastructuur is vooral een 'bouw- en bestektekening' en bestaat uit een organisatorische infrastructuur, (organogram met verschillende rollen) en een technische infrastruc-

⁷ De 'zijnfunctie' en 'zelfdoelfunctie', zie ook paragraaf 7.2: 'Van bedrijf naar gedeeld informatienetwerk'.

⁸ Het niveau 'denkkader' komt vooral ook aan de orde in de Weconomics boeken: 'Weconomics analyse' en 'Weconomics theorie'. Infrastructuur en domein komen vooral in dit boek aan de orde.

tuur (voor het verbinden van vragers en aanbieders). De technische infrastructuur bestaat sinds 1992 en is oorspronkelijk ontwikkeld door het bedrijf Buro Staff Support uit Eindhoven. Dit bedrijf was gevestigd op de campus van de Technische Universiteit Eindhoven en koppelde afgestudeerden aan organisatieadviseurs, om gezamenlijk adviesopdrachten uit te voeren. Op dit moment werkt een groeiend aantal domeinen met deze infrastructuur. Voorbeelden zijn domeinen voor: bedrijfsopleidingen, voor trainers & coaches, voor human resources instrumenten, voor expats en voor werving en selectie.

Weconomics 'organogram'

Binnen Weconomics definiëren we een organisatie als organiserend vermogen. Een organisatie is binnen Weconomics dus niet hetzelfde als een bedrijf.

Een community is een verzameling samenwerkende en concurrerende organisaties, bestaande uit vragers en aanbieders. Een community is er niet alleen voor de financiële aandeelhouder, maar dekt de belangen van alle betrokken rollen. Het Weconomics organisatiemodel lijkt meer op het Rijnlands⁹ model dan op het Anglo-Amerikaanse model, waar de financiële aandeelhouders en de CEO de belangrijkste rol spelen. Het Weconomics organogram kent een aantal hoofdrollen zoals: afnemer, aanbieder, intermediair, netwerkleverancier, netwerkmanagement, netwerkeigenaar, domeinleider, beheerorgaan en de Weconomics Foundation. Een aantal hoofdrollen wordt hier kort toegelicht (zie ook hoofdstuk 2: 'Het Weconomics organogram').

Gebruiker (marktpartij vrager of aanbieder)

Kern van een domein is een markt van vragers en aanbieders van toegevoegde waarde. Toegevoegde waarde, welke geleverd wordt in de vorm van een middel, wordt een instrument genoemd (bijvoorbeeld een adviesuur). Een instrument, gekoppeld aan een aanbieder, wordt product genoemd (bijvoorbeeld een adviesuur van Paul Bessems) en een product aangeboden of gevraagd via een channel, wordt artikel genoemd.

Een product wordt beschreven in termen van bijvoorbeeld kosten, beschikbaarheid en doorlooptijd. Een product wordt via een label, gekoppeld aan een mens¹⁰. Een organisatie of mens wordt in Weconomics een contact genoemd. Een koppeling van een product aan een contact wordt boeking genoemd, (bijvoorbeeld een cursist koppelen aan een cursus). Aan een boeking zit een workflow gekoppeld: aanvraag, goedkeuring, bevestiging, uitvoering en betaling. Vragers en aanbieders doen binnen een bepaald domein (dat geleid wordt door een domeinleider), al dan niet via tussenpersonen (intermediairs), zaken met elkaar. Ze wisselen betekenisvolle, betrouwbare en goed beveiligde gegevens uit via channels, wat kan leiden tot transacties (het verkopen of inkopen van artikelen). De Weconomics infrastructuur zorgt ervoor, dat vragers en aanbieders slimmer met elkaar kunnen samenwerken om zodoende productiviteit, flexibiliteit en innoverend vermogen te verbeteren.

⁹ Voor de oorsprong van de aanduiding Rijnlands model, zie de studie: 'Capitalisme contre le capitalisme', (1991) van de Franse econoom: Michel Albert. Dit model gaat uit van kapitalisme met een 'menschelijk gezicht' en vindt zijn oorsprong bij de Duitse sociaal democraten. In die tijd was Bonn de hoofdstad van West-Duitsland en Bonn ligt in het Rijnland.

¹⁰ Weconomics wil geen anonieme objecten zonder moraal en menselijke verantwoordelijkheid.

Domeinleider

De domeinleider is het gezicht van het domein. De domeinleider is de pionier, de ondernemer, de innovator, de regisseur, de inspirator. De domeinleider heeft als doel: het verbeteren van de productiviteit, flexibiliteit en het innoverend vermogen in het domein. Kenmerken en taken van een domeinleider zijn: pionierschap, verbinder, trekker, aanjager, voorbeeldfunctie, authentiek leider. Een Weconomics domeinleider is verplicht aan te sluiten bij een beheerder en verplicht gebruik te maken van de Weconomics infrastructuur, zodat een gebruiker maar één keer hoeft in te loggen en maar op één plaats brongegevens hoeft bij te houden. De domeinleider kan, net als de marktpartijen, gebruik maken van de diensten van commonalities.

Commonality

Alles wat binnen een domein beter gezamenlijk georganiseerd kan worden, wordt uitgevoerd door een of meerdere commonalities (gemeenschappelijkheden). Binnen Weconomics zijn een gedeeld informatienetwerk en een algemene datanutsvoorziening commonalities. Wanneer je in Nederland een transportbedrijf wilt beginnen, hoef je gelukkig zelf geen weg of spoor aan te leggen. Daar hebben we Rijkswaterstaat en Prorail voor. Rijkswaterstaat en Prorail zijn te vergelijken met netwerkleveranciers binnen de Weconomics infrastructuur. Netwerkleveranciers vormen de spil van de infrastructuur. Een netwerkleverancier ontwikkelt en verzorgt het netwerk, dat partners in een domein bindt, waardoor ze slim kunnen samenwerken. Een netwerkleverancier houdt zich bezig met transport, opslag en omverpakken van betekenisvolle, betrouwbare en beveiligde gegevens en met het ontwikkelen van channels (portals, webservices). Daarnaast kan een netwerkleverancier bijvoorbeeld ook (batch)facturering en financiering services ontwikkelen en leveren, of innovatiediensten aan partners in de community.

Weconomics Foundation

Het doel van de Weconomics Foundation (verder in dit boek ook wel 'de Foundation' genoemd), is (toezicht houden op) de ontwikkeling en gebruik van de naam 'Weconomics', het Weconomics model, het Weconomics programma, de Weconomics basisstructuur, beheerders en opkomen voor de belangen van partners. Weconomics is van en voor mensen. Uiteindelijk is de mens en niet wat de mens gemaakt heeft aan de 'macht'. De Foundation wordt dan ook gecontroleerd door de 'Algemene Vergadering' van gebruikers. De Foundation is, qua opzet en beslisstructuur, te vergelijken met bijvoorbeeld het World Wide Web consortium, de Free Software Foundation, de International Standard Organization, of de Wikimedia Foundation¹¹. De Foundation kent een aantal organen zoals de Adviesraad, de Rechtsraad, de Ombudsman en de Rekenkamer. De Foundation wordt niet gedreven door korte termijn belangen van financiële aandeelhouders, maar door lange termijn belangen van mensen. Bedrijven hebben via een beheerorgaan, al dan niet op basis van het aantal transacties (per capita) of de Weconomics index, invloed op Weconomics en de ontwikkeling daarvan.

¹¹ Zie internet: w3.org, fsf.org, iso.org en wikimediafoundation.org.

Beheerorgaan

De Foundation heeft een aantal beheer-, ontwikkel- en operationele taken uitbesteed aan beheerorganen. Deze, meestal stichtingen, hebben als doel in opdracht van de Foundation op te treden als beheerder van netwerken die gebaseerd zijn op het Weconomics model. Een beheerder houdt zich onder andere bezig met het ondersteunen, financieren of subsidiëren van, toezicht houden op, adviseren en besluiten nemen over het genereren, regenereren, degenereren en repareren van communities en gemeenschappelijke nutsvoorzieningen (commonalities), om zodoende een eerlijke, gezonde, duurzame en natuurlijke samenwerking en concurrentie tussen alle betrokken partijen in communities te bevorderen. Elke domeinleider is aangesloten bij een beheerorgaan. Een beheerder is meer een uitvoerend orgaan van de Foundation. Een beheerder bevat verschillende organen, zoals een Raad van Advies, een Conventie voor invloed van de gebruiker en een College van Toezicht. De belangrijkste taken van de toezichthouder zijn:

- toezicht houden op eerlijk zakendoen tussen de marktpartijen;
- behandelen van aangedragen dossiers;
- sluiten van en controle op naleving van contracten;
- het vaststellen van adviestarieven;
- het toezicht houden op redelijke tarieven;
- het toezicht houden op de stabiliteit van de community.

Het Weconomics organogram wordt verder toegelicht in hoofdstuk 2.

Weconomics 'wegennet'

Het Weconomics wegennet, de technische infrastructuur, is gebaseerd op het hub & spoke principe uit de logistiek¹². Uitgangspunt is, dat de gebruiker maar één keer hoeft in te loggen, de afnemer met een eigen portaal kan werken om producten te zoeken en te boeken, terwijl de aanbieder maar op één plaats gegevens hoeft te onderhouden. Weconomics domeinen werken met dezelfde kerninfrastructuur. De Weconomics infrastructuur is een soort bouwtekening en bestaat onder andere uit een datamodel en standaarden¹³. Met behulp het datamodel kunnen netwerkleveranciers software ontwikkelen. De Weconomics kerninfrastructuur bestaat uit de volgende modules:

- Inlog: accounts, rollen, rechten en ranges.
- Contact: gegevens van personen en organisaties zoals naam, adres, e-mail.
- Product: gegevens van producten zoals doel, doelgroep, prijs en duur.
- Boeking: een boeking is een koppeling van een contact aan een product.

Tussen contacts onderling, tussen producten onderling en tussen een contact en een product bestaan allerlei betekenisvolle koppelingen zoals:

- '...is medewerker van...'
- '...is manager van...'
- '...wordt voorafgegaan door...'

¹² De hub is de naaf van een wiel en spoke is een spaak. Zie bijvoorbeeld Engels Wikipedia en zoek op: 'Spoke-hub distribution paradigm'.

¹³ Ook wel ontologie genoemd maar in dit praktijkboek gebruik ik voor het gemak meestal het begrip datamodel. Een ontologie is een datastructuur die alle relevante entiteiten en hun onderlinge relaties en regels bevat.

Zo is de verzameling koppelingen: ‘...is collega van...’, hetzelfde als een personeelsinformatiesysteem, alleen met het voordeel dat je niet steeds dezelfde gegevens hoeft in te voeren als je van baan wisselt. De Weconomics infrastructuur is de basis voor communitysoftware, waarmee de gebruiker onafhankelijk van tijd, plaats en organisatie kan samenwerken met andere gebruikers. De Weconomics infrastructuur wordt verder toegelicht in hoofdstuk 3.

Weconomics domein (niveau 3)

Het derde niveau van het Weconomics model, na denkkader en infrastructuur, bestaat uit domeinen. Een domein is een verzameling vragers en aanbieders van instrumenten die, doel- en doelgroepgericht, samenwerken. Samenwerken en concurreren, kan zowel tussen aanbieders onderling, vragers onderling, als tussen vragers en aanbieders. Dat dit allemaal verschillende organisaties met verschillende processen kunnen zijn, is geen belemmering, omdat communitysoftware ‘dwars door muren’ van bedrijven heen gaat. In hoofdstuk 4 wordt het Weconomics model toegepast op verschillende domeinen. Hierbij is onderscheid gemaakt in verschillende soorten domeinen (marktgericht, functiegericht, regionaal gericht). Slim samenwerken in domeinen heeft een directe invloed op de Weconomics doelstellingen: het verbeteren van productiviteit, flexibiliteit en innoverend vermogen. De domeinen bevatten vraag en aanbod van instrumenten. Voorbeelden van instrumenten zijn paspoorten, opleidingen, vergunningen, vacatures, adviesdiensten en softwareproducten. Weconomics domeinen zijn zowel deel als geheel (holons), al dan niet met een bepaalde hiërarchie (holarchy: hiërarchie van holons). Dit betekent dat domeinen elkaar kunnen overlappen, elkaar kunnen aanvullen, maar ook concurrerend met elkaar kunnen zijn. Zo kunnen in het domein ‘Brainport Eindhoven’, bijvoorbeeld instrumenten aangeboden en gevraagd worden, die ook aangeboden en gevraagd worden in het opleidingen- en recruitmentdomein. Weconomics domeinen zijn ook holistisch, dat wil zeggen: het geheel is meer dan de som der delen. De kracht van Weconomics zit in de speciale manier waarop belanghebbenden samenwerken, maar ook ruimte laten voor concurrentie.

Weconomics programma (verbinding theorie en praktijk)

Het Weconomics programma bestaat uit een aantal instrumenten, die ingezet kunnen worden voor het toepassen van het Weconomics model, het ontwikkelen van communities en gedeelde informatienetwerken op basis van de Weconomics infrastructuur, maar ook voor het verbeteren van productiviteit, flexibiliteit en innoverend vermogen. Voorbeelden zijn:

- lezing, workshop en masterclass voor kennisoverdracht
- quickscan voor een nulmeting
- roundtable voor een scenario analyse
- open innovatiegroepen om slim te innoveren
- advisering en coaching voor begeleiding op maat
- crowdfunding voor de financiering van projecten
- crowdsourcing voor kennisontwikkeling
- een gedeelde bibliotheek, met betekenisvolle en betrouwbare informatie

Tot zover een korte toelichting op het Weconomics organisatie-model, de infrastructuur en het programma.

1.3 Dezelfde taal spreken

Slim samenwerken, begint met dezelfde taal spreken en dezelfde vocabulaires gebruiken. Binnen Weconomics spreken we zo veel mogelijk ‘dezelfde’ taal. En dan bedoel ik niet letterlijk allemaal Nederlands of Engels. Met dezelfde taal bedoel ik: dezelfde betekenissen geven aan woorden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een eigen Wiki¹⁴. Wanneer een Weconomics partner een nieuw woord of een nieuwe betekenis wil toevoegen aan een vocabulaire, dan wordt eerst gekeken of woord en/of betekenis niet al bestaat. Via een procedure¹⁵ probeert Weconomics haar vocabulaire ‘schoon’ te houden. Binnen Weconomics is de betekenis van een woord leidend en niet het woord zelf. Wanneer een nieuwe betekenis toegevoegd wordt aan het vocabulaire, wordt ook zoveel mogelijk gezocht naar een nieuw woord, zodat woord en betekenis zoveel mogelijk een 1:1 relatie hebben. Voor Weconomics belangrijke begrippen en hun definities worden in deze paragraaf toegelicht. Daarbij is, zonder te streven naar volledigheid en volledige waarheid (bestaat die dan?) gekozen, voor een werkbare definitie, die met eenvoudig taalgebruik duidelijk maakt wat de betekenis van het woord is. De definitie moet bruikbaar zijn voor de doelstelling van Weconomics.

Onderstaande definitielijst is een aanvulling op, en moet ook in samenhang gezien worden met, de definitielijst in paragraaf 1.3 van het boek ‘Weconomics theorie’.

Account

Een account is een verbinding op de infrastructuur tussen een natuurlijke persoon en een unieke inlognaam, in combinatie met een wachtwoord. Rechtspersonen hebben een account via een gekoppelde natuurlijke persoon. Elke organisatie moet minimaal één gekoppelde natuurlijke persoon hebben.

Applicatie

Een applicatie of toepassing is een softwareprogramma, waarmee de eindgebruiker kan communiceren binnen een gedeeld informatienetwerk. Een applicatie is bijvoorbeeld een website of App, om profielen aan te maken, een product te zoeken, of te boeken. Een applicatie kan bijvoorbeeld ook een rekenmachine zijn, die zelf data genereert: de uitkomst van een rekensom. Een gebruiker kan een applicatie op maat maken door bepaalde functionaliteiten aan en uit te zetten, een bepaalde taal te kiezen, een bepaalde navigatie of look and feel.

Een portaal is een specifieke applicatie. Een portaal is een soort raam (window) van een gebruiker op de wereld en van de wereld op de gebruiker. De belangrijkste taak van een portaal is: data om te zetten in informatie voor de gebruiker.

Attribuut

Een entiteit is een (kleinste) bouwsteen van de Weconomics infrastructuur. Een entiteit heeft attributen (eigenschappen, kenmerken). Een attribuut heeft een naam en een attribuut heeft een waarde. Bijvoorbeeld:

Entiteit (Paul) -> attribuut (geboortedatum) -> waarde (13-11-1965)

¹⁴ Zie internet: wikilexis.nl.

¹⁵ SemPro: Semantic procedure, zorgt ervoor dat betekenissen maar één keer voorkomen.

Bericht (notification¹⁶)

Een bericht is een specifieke boodschap gekoppeld aan een workflow op een product, een contact, een boeking of een daaraan gerelateerde entiteit, zoals een event of een project. De boodschap kan met verschillende media verzonden en ontvangen worden, zoals e-mail en social media.

Boeking

Een boeking is een verrichting die ontstaat, door een subject (mens) te koppelen aan een object (middel). Een koppeling van een subject aan een instrument is nog geen boeking. Een instrument heeft nog geen leverancier gekoppeld, in tegenstelling tot een product. Instrumenten die gekoppeld worden aan een mens, worden gebruikt voor het maken van bijvoorbeeld een opleidingsplan.

Aan een boeking zit een workflow gekoppeld en de boekingsmodule is onderdeel van de Weconomics kerninfrastructuur, voor het vastleggen en uitvoeren van boekingen. Een boeking is een koppeling van gegevens uit twee andere kernmodules: product (voorbeeld cursus) en contact (voorbeeld cursist). Een boeking kan leiden tot een transactie, wanneer aanbieder en afnemer niet hetzelfde zijn.

Boodschap (message)

Een boodschap is een verzameling gegevens, met een bepaald doel verzonden door de verzender en daardoor met een bepaald doel overgedragen. Boodschappen kunnen via verschillende middelen aangemaakt en via verschillende media verzonden worden. Een bericht is een specifieke boodschap.

Channel

Een channel is een verzameling producten (dochterbestand), teksten, formulieren en workflows, waarmee een afnemer producten kan zoeken en boeken. Een channel is de outbound product- en contacttunnel van community databank naar afnemer en een inbound boekingstunnel van afnemer naar community databank¹⁷. Een channel heeft een server kant (community) en cliënt kant (gebruiker). De kerninfrastructuur is generiek, een channel is specifiek. Een channel is een soort tunnel tussen de kerninfrastructuur en het eigen portaal van een afnemer. Een channel (afnemer) is de spiegel van een label (aanbieder):

Gegevens: aanbieder -> community -> afnemer

Boekingen: afnemer -> community -> aanbieder

Communicatie

Communicatie is de optelsom van boodschap en medium. Communicatie moet leiden tot informatieoverdracht of delen. Het doel van communicatie is bijvoorbeeld: het besturen van een organisatie, door middel van het verzenden van gegevens en het ontvangen van informatie. Communicatie kan aanbodgericht zijn (push) of vraaggericht (pull). Bij vraaggericht bepaalt de ontvanger wanneer en via welk medium hij de boodschap wil ontvangen en wil omzetten naar informatie. Een communicatiemiddel is een object voor transport, opslag en/of omverpakken van gegevens naar informatie, van informatie naar kennis en van kennis naar wijsheid.

¹⁶ Soms staat tussen haakjes de Engelse vertaling van het woord.

¹⁷ Zie ook figuur 3.6: 'Verschillende tunnelsoorten voor dataverkeer'.

Community hub

Modelmatig middelpunt van een gedeeld informatienetwerk, waar vragers en aanbieders elkaar ontmoeten, ook wel de naaf van een wiel genoemd of het hart van een spinnenweb. Vaak bevat de community hub de community databank waar contact-, product- en boekingsgegevens zijn opgeslagen en verwerkt worden.

Communitysoftware

Communitysoftware is software, die alle niveaus in het Weconomics ecosysteem aan elkaar verbindt en uiteindelijk beginaanbieder en eindafnemer aan elkaar verbindt. Communitysoftware is software, waarmee je een organisatie verbindt met een gedeeld informatienetwerk en daarmee met de algemene datanutsvoorziening en daarmee met andere organisaties. Communitysoftware automatiseert, in tegenstelling tot bedrijfssoftware, niet een bedrijf, maar een community. Met deze software kun je onafhankelijk van tijd, plaats en organisatie (samen)werken. De basis voor communitysoftware is een kern- en basisinfrastructuur, waarmee de afnemer met een eigen channel kan werken en de aanbieder maar op één plaats basisgegevens hoeft bij te houden. Deze gegevens dienen als grondstof voor informatie op de channels. De kernegegevens zijn betrouwbaar, betekenisvol en beveiligd.

Contact

Een contact (mens) is, samen met een product (middel), de kleinste bouwsteen in de Weconomics infrastructuur. De contactmodule is onderdeel van de kerninfrastructuur. Een contact kan zowel een natuurlijke persoon (subject, mens) als een rechtspersoon (object, middel) zijn.

Ecosysteem

Het Weconomics ecosysteem¹⁸ bestaat uit zes niveaus en is als volgt opgebouwd:

- Kerninfrastructuur (niveau 1), met kleinste bouwstenen: inlog, contact, product en boeking.
- Basisinfrastructuur (niveau 2), opgebouwd uit bouwstenen van kerninfrastructuur. Bijvoorbeeld een order is een verzameling boekingen, of een label, of een verzameling producten.
- Infrastructuur (niveau 3), uitbreiding basis met extra functies zoals mergefile, todolist enzovoort. De infrastructuur is een algemene datanutsvoorziening en kan gekoppeld worden aan een gedeeld informatienetwerk.
- Gedeeld informatienetwerk (niveau 4), met toevoeging van specifieke kenmerken voor een domein. Systeem tussen infrastructuur en datastopcontact.
- Datastopcontact (niveau 5), interface tussen eigen applicatie of portaal en gedeeld informatienetwerk. De filter, die data uit de algemene datavoorziening omzet in informatie, kan voor of na het datastopcontact liggen.
- Applicatie (niveau 6), elektrisch apparaat, softwareprogramma waarmee de gebruiker werkt en een systeem (bijvoorbeeld een webpagina) waarmee data wordt omgezet in informatie.

¹⁸ Zie ook figuur 3.1.

Het Weconomics ecosysteem is het geheel van kerninfrastructuur tot en met applicatie.

Entiteit

Kleinste niet deelbare onderdeel van infrastructuur of systeem. Afgebakend onderdeel van een gegevensbeschrijving. Iets wat een bestaan heeft, met in ieder geval startdatum (datum oprichting, geboortedatum, productiedatum) en uiteindelijk een einddatum heeft. Entiteit kan een subject (natuurlijke persoon) of object zijn (inlog, product, rechtspersoon, boeking, order, factuur enzovoort). Een entiteit (auto) heeft attributen (bijvoorbeeld kleur) en een attribuut heeft een waarde (bijvoorbeeld rood).

Feit

Binnen een infrastructuur of een datamodel is een feit een (betekenisvolle en bepaalde) koppeling tussen entiteit en attribuut (ik heb een 'voornaam': 'Paul') of tussen entiteiten onderling ('Paul' is inwoner van 'Eindhoven').

Gegeven

Een gegeven is een (objectief) waarneembare neerslag van feiten of kennis van een bepaald subject of object, op een zodanige manier, dat deze uitgewisseld kunnen worden. Informatie is de betekenis die iemand daarna volgens bepaalde conventies geeft aan gegevens. Een gegevensstructuur is de onderlinge relatie tussen gegevens, en onderdeel van infrastructuur waarmee entiteiten worden vastgelegd in relatie tot elkaar.

Synoniem: Data.

Informatie

Informatie is afgeleid van het Latijnse 'informare' dat vormgeven, vormen betekent. Het vormen, interpreteren, voor ontvanger geschikt maken van gegevens (feitelijk waarneming), leidt tot informatie (feitelijke waarneming met context of interpretatie). Informatie is alles wat bepaaldheid toevoegt om onbepaaldheid of onwetendheid te verminderen.

Informatiewerker

Verzamelnaam voor mensen die zich geheel of gedeeltelijk bezig houden met het verwerken van data tot informatie, van informatie tot kennis en van kennis tot wijsheid. Verzamelnaam voor kantoorwerkers, gegevensverwerkers, informatieverwerkers, kenniswerkers, dienstverleners of servicewerkers waarbij secundaire processen uit het verwerken van gegevens of informatie bestaat (plannen, coördineren, communiceren, informatiedelen, enzovoort).

Infrastructuur

Infrastructuur is afgeleid van het Latijnse 'infra' dat 'onder' betekent. Structuur betekent een logische aaneenschakeling van elementen. Voor Weconomics is een infrastructuur, een onderliggende (onder de menselijke structuur of ten dienste van de menselijke structuur) structuur van objecten. We onderscheiden een harde, fysieke en tastbare infrastructuur (bijvoorbeeld: wegen, dammen, lantaarnpaal) en een zachte, niet tastbare infrastructuur (bijvoorbeeld: software, elektrische spanning).

Er zijn specifieke harde infrastructures (met de teme als replicator¹⁹), zoals de internetinfrastructuur, de webinfrastructuur, de applicatie-infrastructuur, elektriciteitsinfrastructuur, communicatie-infrastructuur enzovoort. Er zijn ook specifieke zachte infrastructures (met de meme als replicator), zoals de economische infrastructuur, de politieke infrastructuur en sociale infrastructuur.

Instrument

Een instrument is een concrete vorm van toegevoegde waarde of van een concept. Een instrument is te beschrijven met attributen (inhoud, doelgroep, duur, kosten enzovoort), maar heeft nog geen aanbieder gekoppeld. Een instrument waar een aanbieder aan gekoppeld is, heet een product.

Internet

Het geheel van een technische infrastructuur (computers, verbindingen, knooppunten, routers) op basis van protocollen zoals het Internetprotocol (IP), Technisch Control Protocol (TCP), Simple Mail Transfer Protocol (SMTP) en File Transfer Protocol (FTP) en het Web waaronder websites, webservices, databanken, applicaties enzovoort.

Internet lopende band

Een internet lopende band is een lopende band van gegevensverwerkers (stations), die gebruik maakt van het internet, waarbij de stations op elkaar afgestemd zijn (interoperabiliteit) en gegevens zonder onderbreking en zonder manuele hulp in een keten van begin- naar eindpunt kunnen stromen (van korrel tot borrel, van zand tot klant).

Kennis

Kennis is de grondstof voor wijsheid. Informatie is weer een grondstof voor kennis(creatie) en gegevens zijn de grondstof voor informatie.

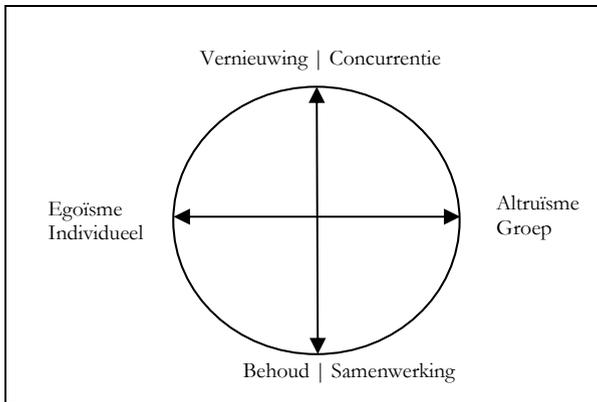
Gegeven -> informatie -> kennis -> inzicht.

Naast informatie zijn ook ervaring, vaardigheden, bewustzijn en fantasie, grondstoffen voor kennis. Het interpreteren en cumuleren van informatie leidt tot kennis(vermeerdering).

Kernmatrix

Matrix die een belangrijk evenwicht voor mens en mensheid aangeeft, een evenwicht tussen: vernieuwing en behoud, tussen individu en groep en tussen egoïsme en altruïsme.

¹⁹ Zie ook het Weconomics boek 'Weconomics analyse', paragraaf 8.5: '4-overeenkomstenmodel tussen natuur, steden en organisaties.'

Figuur 1.2: kernmatrix met evenwicht tussen vernieuwing en behoud en tussen egoïsme en altruïsme

Label

Een label is de inbound product- en contacttunnel van aanbieder naar community databank en een outbound boekingstunnel van community databank naar aanbieder²⁰. Een label heeft een server kant (community), en cliënt kant (gebruiker). De kerninfrastructuur is generiek, een label is specifiek. Een label is een soort tunnel tussen de kerninfrastructuur en de eigen applicatie van aanbieder. Een label (aanbieder) is de spiegel van een channel (afnemer):

Gegevens: aanbieder -> community -> afnemer

Boeking: afnemer -> community -> aanbieder

Een label is ook een verzameling producten, gekoppeld aan een organisatie. Bijvoorbeeld een groep portfoliowerkers, die als groep toegevoegde waarde aanbiedt, en waarvan de fiscaaljuridische identiteit bij één van de portfoliowerkers ligt (penvoerder die in het rechtsverkeer officieel een overeenkomst aangaat met afnemer), of bij een derde partij ligt.

M&O

Mens & organisatiedomein (synoniemen, P&O, HRM). Belangrijk domein binnen Weconomics. Weconomics gaat primair over de organisatie van ons werk en onze welvaart, en daarbinnen primair over de rol van mensen (secundair de rol van middelen). Binnen het Weconomics model moet een middel altijd gekoppeld zijn aan een mens en ondergeschikt (infra) zijn aan de mens.

Medium

Een medium is een specifiek soort communicatiemiddel: een middel waarlangs een boodschap wordt verzonden van verzender naar ontvanger (transport) en wordt gepubliceerd (portaal). Een boodschap kan met verschillende middelen worden overgedragen. Voorbeelden zijn met de mond, schriftelijk, via de fax, via e-mail, via een website, via social media. Elk middel heeft zo zijn specifieke kenmerken, voor- en nadelen.

Verzender -> medium -> ontvanger.

²⁰ Zie ook figuur 3.5: "Twee verschillende richtingen dataverkeer".

Melding

Specifiek bericht, gekoppeld aan een toestandverandering van een contact, product of boeking (kleinste bouwstenen van infrastructuur).

Portfoliowerker

Verzamelnaam voor mensen zonder arbeidscontract voor onbepaalde tijd. Verzamelnaam voor freelancers, ZZP-ers, zelfstandige ondernemers en flexwerkers.

Proces

Een proces is een aaneenschakeling of beweging van gebeurtenissen of activiteiten, ook wel doorvoer genoemd, als gevolg waarvan het ingevoerde element verandert in plaats, vorm, afmeting, functie, eigenschap, waarde of enig ander kenmerk tot het uitgevoerde element. Een proces heeft een geplande en een werkelijke uitvoerder. Aan een proces kan een medium gekoppeld worden waarmee gecommuniceerd wordt over het proces, of de toestand van het proces. Ook kan een rol gekoppeld worden waarmee gecommuniceerd wordt. Een workflow is een verzameling processen die bij elkaar horen en gelijktijdig (parallel), of na elkaar (sequentieel) uitgevoerd worden op basis van een bepaalde impuls.

Een processor is een object of subject dat het proces uitvoert. Voor routinematige, programmeerbare processen die snel, vaak en foutloos uitgevoerd moeten worden, worden vaker objecten gebruikt (computerprocessor). Voor unieke, niet programmeerbare en complexe processen, worden vaker subjecten gebruikt.

Product

Een product is, samen met een contact, de kleinste bouwsteen in de Weconomics infrastructuur. De productmodule is onderdeel van de kerninfrastructuur. Een product is altijd een object en een product is altijd gekoppeld aan een label en een label aan een organisatie.

Software

Onderdeel van het Weconomics ecosysteem. Set van regels, programma's en code, die automatisch processen laat uitvoeren.

Systeem

Voor het doel van dit boek en voor het Weconomics model, wordt een systeem gedefinieerd als een model van een regime, waarbij entiteiten (elementen, subjecten, objecten) doelgericht samenwerken (boekingen doen) en hun bijdragen leveren in het halen van de doelstelling, tot het moment waarop het doel is bereikt en de samenwerking en het systeem ophouden te bestaan.

Een systeem is ook een onderdeel van een service, die wordt aangeboden binnen het Weconomics ecosysteem. Services bestaan uit systemen (object is leidend: uitgevoerd door objecten met hulp van subjecten) en support (subject is leidend: uitgevoerd door subjecten, met behulp van objecten).

Support

Support is een servicesoort welke wordt uitgevoerd door subjecten.

System

System is een servicesoort welke wordt uitgevoerd door objecten.

Taak

Een taak is een specifieke vorm van een proces. Een taak is een proces, een werkzaamheid die wordt uitgevoerd door een subject (al dan niet gebruikmakend van een object). Een taak of een taakomschrijving op zich, is een middel. Een taak ontstaat na een analyse, waarbij de organisatieontwerper ervan uitgaat dat taakspecialisatie, samen met coördinatie, leidt tot een hogere opbrengst. De 'wispelturige' mens wordt vaak zoveel mogelijk uitgesloten door alles op te knippen in voorspelbare taken. Dit is geschikt binnen 'blauw' of mechanisch organiseren, maar minder geschikt binnen 'geel' of organisch organiseren. De doelgroep waar Weconomics zich meer op richt, is de informatiewerker. Hiervoor is geel organiseren meer geschikt²¹.

Weconomics onderscheidt drie soorten taken: werk²² (taak voor onbepaalde tijd, omzet of andere eenheid), opdracht (taak voor bepaalde tijd, omzet of andere eenheid) en activiteiten. Een activiteit is een neventaak die mensen erbij doen naast werk of projecten. Een voorbeeld van een activiteit is: voorzitter van de ondernemersraad, of jeugdcoach van een voetbalelftal.

Een mens neemt door het uitvoeren van een taak deel aan een workflow. Een workflow is een verzameling processen

Workflow -> processen -> taken

Tag

Taggen is het toevoegen van een kenmerk aan een entiteit. Dit taggen kan bijvoorbeeld met behulp van een vocabulaire (vaste waardelijst), Zo kun je bijvoorbeeld een opleiding taggen door er competenties of trefwoorden aan te koppelen.

Synoniem: labelen, markeren.

Transactie

Een transactie is een boeking, waarbij aanbieder en afnemer niet dezelfde organisatie (organiserend vermogen) zijn. Een transactie is een proces, waarbij toegevoegde waarde stroomt van aanbieder naar vrager. Aan een transactie zitten gekoppeld: een productnummer, een aanbieder nummer en een vragernummer. Een nummer is daarbij een unieke identificatie (id. binnen een databank).

De zelfstandige²³ koppeling van een opdracht aan jezelf, om bijvoorbeeld je portfolio bij te werken, is geen transactie, omdat aanbieder en afnemer hetzelfde zijn. Het is wel een boeking en in de boeking vult de aanbieder zelf²⁴ de gegevens van de afnemer in.

Een transactiefee is het netto bedrag (zonder belasting) dat door netwerk in rekening wordt gebracht, voor het tot stand brengen van een transactie.

²¹ Zie ook het Weconomics boek: 'Weconomics analyse', figuur 8.6: '7-kleurenmodel Weconomics'.

²² Engels voor werk is: 'job', voor opdracht is: 'assignment' en voor activiteit is: 'activity'.

²³ De afnemer waar je de opdracht hebt uitgevoerd is niet betrokken bij het bijwerken van je portfolio. Je werkt je portfolio dus bij zonder verificatie van een derde.

²⁴ De opdracht wordt niet via het portaal van de afnemer geboekt maar via een eigen portaal.

Tunnel

Een tunnel²⁵ is een, al dan niet beveiligde, verbinding tussen twee knooppunten op de infrastructuur. Het verkeer tussen knooppunten (databanken, datastop-contacten, applicaties) loopt via tunnels. Er is verschil tussen inbound verkeer (van gebruiker naar community), en outbound verkeer (van community naar de gebruiker).

Veld

Een veld is een onderdeel van een gegevensstructuur van infrastructuur, dat een bepaalde waarde kan bevatten. Bijvoorbeeld: `Persoon_Voor_Naam = <Paul>`.

Wijsheid

Wijsheid is het adequaat weten om te gaan met gegevens, informatie en kennis. Gegeven -> informatie -> kennis -> wijsheid.

Workflow

Een workflow is een verzameling processen op inlog, contact, product en boeking.

Tot zover een toelichting op veel gebruikte en belangrijke begrippen binnen Weconomics.

1.4 Doel en doelgroep van dit boek

Wat wil ik bereiken met dit Weconomics boek? Dat is meestal de eerste vraag die bij je opkomt, wanneer je nadenkt over het schrijven van een nieuw boek. Het doel van mijn vierde Weconomics boek 'Weconomics theorie: organisatiekunde voor Weconomics', is om op een gestructureerde manier, theoretische kennis en inzichten te delen met specialisten die zich bezig houden met het ontwerpen, ontwikkelen en opzetten van nieuwe organisatie-instrumenten zoals: communities, commonalities, gedeelde informatienetwerken en een algemene datanutsvoorziening en hiervoor een gedegen onderbouwing vanuit het vakgebied organisatiekunde willen gebruiken. 'Weconomics theorie' richt zich ook op specialisten die bestaande processen overhevelen van klassiek georganiseerde bedrijven naar nieuwe organisaties. Primair geeft het boek een theoretische onderbouwing voor het ontwerpen van werkorganisaties, voor de informatiewerker. Om dat doel te bereiken, zullen we uit de bestaande literatuur vooral de 'eenheid van denken' moeten loslaten. In de meeste literatuur²⁶ is het bedrijf eenheid van denken bij het organiseren van ons werk. Binnen Weconomics is dat organiserend vermogen met de kleinste bouwstenen: mens en middel.

Het meer theoretisch boek 'Weconomics theorie', is vooral bedoeld om de 'wat'-vraag te beantwoorden: wat moet er gebeuren om ons werk en onze welvaart opnieuw te organiseren. Via een historische onderbouwing en met behulp van inzichten uit het vakgebied organisatiekunde wordt een antwoord gegeven op die vraag. De analyse van het boek 'Weconomics theorie', is, dat we het werk van een informatiewerker beter kunnen organiseren in communities die aangesloten zijn op een gedeeld informatienetwerk en algemene datanutsvoorziening

²⁵ Zie ook figuur 3.6: 'Verschillende tunnelsoorten voor dataverkeer'.

²⁶ Managementliteratuur en literatuur uit het vakgebied organisatiekunde.

en daarbij veel kunnen leren van de inzichten die organisatiekundigen sinds, vooral, de achttiende eeuw ontwikkeld hebben.

Doel

Doel van het Weconomics boek 'Weconomics praktijk', is, om op een gestructureerde manier, een praktische analyse, informatie, kennis en inzichten te delen met specialisten die zich bezig houden met het ontwerpen, ontwikkelen, opzetten en exploiteren van nieuwe organisatie-instrumenten zoals: communities, commonalities, gedeelde informatienetwerken en een algemene datanutsvoorziening. Dit boek richt zich ook op specialisten die bestaande processen overhevelen van klassiek georganiseerde bedrijven naar deze nieuwe organisatie-instrumenten. Dit boek deelt praktische inzichten en ervaringen voor het opzetten en exploiteren van professionele communities. De inzichten richten zich vooral op het werk van, en werkorganisaties voor: portfoliowerkers, kantoorwerkers, zorgverleners, gegevensverwerkers, informatieverwerkers en kenniswerkers (in dit boek samengevat als informatiewerkers²⁷). Dit boek moet leiden tot het slimmer en productiever organiseren van hun werk. Om dit doel te bereiken, zullen we eerst ons bestaande denkkader moeten loslaten. Loslaten wat we tot nu toe geleerd hebben. Loslaten wat we tot nu toe als gegeven of feitelijke omstandigheden hebben beschouwd. Loslaten dat we ons werk binnen bedrijven moeten organiseren, loslaten, dat we voor geld naar een bank moeten en voor zorg, onderwijs en veiligheid naar de overheid. Wil je een nieuw organisatie-model goed begrijpen, dan zul je moeten beginnen met oude patronen los te laten.

Doelgroep

Dit boek richt zich op mensen die geïnteresseerd zijn in de toekomst van ons werk, geïnteresseerd is in een duurzame economie en zich in wil zetten voor de organisatie van een duurzame welvaart.

Dit boek richt zich vooral op specialisten die geïnteresseerd zijn in een praktische aanpak en op basis van ervaringen uit andere domeinen, professionele communities en gedeelde informatienetwerken willen gaan opzetten en exploiteren of bestaande processen willen overhevelen van klassieke organisaties naar deze communities en gedeelde informatienetwerken. Communities en gedeelde netwerken zijn alternatieven voor klassieke werkorganisaties, zoals bedrijven, instituten en instellingen. Communities zijn actief in een bepaald domein, bijvoorbeeld een markt of een regio.

Dit boek geeft een goede onderbouwing voor specialisten die het werk van de informatiewerker opnieuw willen organiseren om daarmee de productiviteit, flexibiliteit en het innoverend vermogen te verbeteren. Vooral het werk van portfoliowerkers (freelancers, ZZP-ers, flexwerkers), kantoorwerkers (verwerken van gegevens tot informatie), kenniswerkers (verwerken van informatie tot kennis) en zorgverleners (gezondheidszorg, onderwijs, politie, leger) kan slimmer georganiseerd worden. Voor portfoliowerkers richt dit boek zich vooral op het slimmer organiseren van hun werk in smart networks. Voor kantoorwerkers richt dit boek zich vooral op het verbeteren van primaire processen, voor zorg-

²⁷ Wanneer ik het in dit boek over 'ons werk' heb dan bedoel ik meestal het werk van de informatiewerker.

verleners vooral het verbeteren van secundaire processen zoals: administratie, planning, organisatie en communicatie en voor kenniswerkers vooral op het verbeteren van het innoverend vermogen. Het maken van een onderscheid tussen portfolio werkers, zorgverleners, kantoorwerkers en kenniswerkers, wil niet zeggen dat kantoorwerkers bijvoorbeeld geen kenniswerk zouden doen en visa versa. Het is een modelmatige scheiding om het nieuwe organisatie model beter te kunnen begrijpen en communiceren.

Doel van het Weconomics programma is, om data en processen te stroomlijnen en het verwerken van data, wat nu nog onnodig door mensen gedaan wordt, door een internet lopende band van gegevenswerkers te laten doen. Dit kan vooral door de muren tussen bedrijven, afdelingen en functies 'af te breken' en slimmer samen te werken in communities en gedeelde informatie-, communicatie- en transactienetwerken. Dit zal direct effect hebben op de productiviteit van mensen die nu nog vooral gegevens verwerken tot informatie. Maar het zal ook effect hebben op secundaire processen van zorgverleners. Voorbeelden van secundaire, ondersteunde processen bij zorgverleners en servicewerkers die verbeterd kunnen worden zijn administratieve en overheadprocessen in de zorg, het onderwijs en bij de politie.

Het Weconomics programma richt zich op een brede doelgroep, op een groot aantal domeinen, organisatieconcepten en functies of beroepen.

Voorbeelden van specialisten zijn:

- Organisatieontwerpers
- Organisatieadviseurs
- Business developers
- HR managers en professionals
- Verandermanagers
- Bestuurders
- Managers
- ICT-architecten

Voorbeelden van domeinen:

- Mens & organisatie: werving en selectie, assessment, employee benefits, expat, kennismanagement en opleidingen.
- Sectoren: gezondheidszorg, onderwijs, overheid, financiële sector en zakelijke dienstverlening.
- Regio's: lokaal, regionaal, Nederland en Europa (Euregio), bijvoorbeeld: Brainport regio Eindhoven en de Europese Unie.

Voorbeelden van concepten:

- 'Mens organiseren', gericht op het individu: het nieuwe werken, portfolio werker, leven lang leren en personal branding.
- 'Community organiseren', gericht op een groep mensen: social media, social innovatie, community management, open innovatie, open source, crowdsourcing, crowdfunding en corporate branding.

- ‘Techniek organiseren’: bring your own device, cloud computing & big data, the internet of things, augmented & virtual reality, het gebruik van games en lifehacking.

Voorbeeld van functies of beroepen

Wanneer ik het over ‘werk’ heb in dit boek, heb ik het vooral over het werk van middelbaar en hoger opgeleide flexibele informatiewerkers. Ik heb het over professionals die veel achter het beeldscherm of in overleg zitten zoals adviseurs, accountants, architecten en IT-ers. Maar, ik heb het ook over servicewerkers: ‘de handen aan het bed’, ‘het blauw op straat’ en ‘de leraar voor de klas’. Deze zorgverleners zijn veel tijd kwijt aan ‘kantoorwerk’, aan secundaire processen. Als we secundaire processen slimmer organiseren, houden deze mensen meer surplustijd over voor primaire taken. Informatiewerkers kunnen in alle sectoren werkzaam zijn. Ik verwacht dat een deel van het werk van deze groep komende decennia zal veranderen. Informatieverwerking en communicatieprocessen zullen steeds meer (automatisch) door het internet gedaan worden. De mens zal steeds meer het type werk gaan doen, waar de (computer)machine niet zo goed in is. De mens zal relatief meer werk gaan doen op het gebied van persoonlijke zorg en aandacht. Werk dat creativiteit, fantasie, verbeeldingskracht en morele afwegingen vraagt. In paragraaf 8.8 van het boek ‘Weconomics analyse’, heb ik het over ‘blauw’ en ‘geel’ organiseren. Blauw is eenvoudig en routinematig werk dat vaak beter uitgevoerd kan worden door (computer)machines. Dit werk kunnen we vervangen door (computer)machines zodat de mens tijd overhoudt voor andere taken en meer vrije tijd.

Voorbeelden onderwijs

Dit boek is ook geschikt voor onderwijsdoeleinden. Voorbeelden van studierichtingen waar het gebruikt kan worden zijn:

- Bedrijfskunde
- Bestuurskunde
- Informatica
- Macro economie
- Commerciële economie
- Communicatiewetenschappen
- Marketing
- Logistiek
- Sociologie en psychologie

Algemene interesse

Dit boek is ook interessant voor mensen die niet zozeer nieuwe organisaties en organisatievormen opzetten, maar breed geïnteresseerd zijn in de toekomst van ons werk en de manier waarop we dat organiseren.

1.5 Leeswijzer²⁸

Er zijn al heel veel boeken geschreven over de organisatie van ons werk. Maar bestaande managementliteratuur stelt bijna nooit ‘het bedrijf’ als organisatievorm ter discussie. Het Weconomics programma doet dit wel. Het Weconomics

²⁸ Om partiel lezen mogelijk te maken, zijn de paragrafen: ‘Leeswijzer’, ‘Partieel lezen’, ‘Verantwoording’ en de literatuurlijst grotendeels een kopie van het boek ‘Weconomics analyse’.

programma wil bestaande instituten helemaal niet veranderen, omdat dat meestal niet leidt tot het verbeteren van de productiviteit van de informatiewerker. Weconomics bouwt een nieuw huis, met een nieuwe bouwvisie, met nieuwe opdrachten op basis van nieuwe fundamenten. Weconomics ‘nodigt’ vervolgens bestaande processen uit, om in het nieuwe huis te komen ‘wonen’.

Dit boek is onderdeel van het Weconomics programma. Naast dit boek bestaat het Weconomics programma uit vele instrumenten die ingezet worden:

- Startinstrumenten: voor een eerste kennismaking met Weconomics
- Communicatie-instrumenten: om mensen te vinden en verbinden
- Verbindingsinstrumenten: aansluiting bij Weconomics Foundation
- Onderzoekinstrumenten: voor een analyse en inschatting van kansen
- Leerinstrumenten: om kennis te delen en vaardigheden te ontwikkelen
- Begeleidingsinstrument: voor specifieke situaties, nazorg en aanpassing

De startinstrumenten bestaan onder andere uit een reeks boeken, waarvan dit boek er een is:

- ‘Elke dag als de zon opkomt: de geschiedenis van de community economie’ (boek1).
- ‘Weconomics: hoe overleef je als informatiewerker de 21^e eeuw?’ (boek2)
- ‘Weconomics analyses: waarom onze welvaartmachine aan vervanging toe is’ (boek3).
- ‘Weconomics theorie: organisatiekunde voor Weconomics’ (boek4).
- ‘Weconomics praktijk: praktische adviezen voor het opzetten van communities’ (boek5).

Om het geheel beter te begrijpen geef ik hier een kort toelichting op de verschillende boeken. In de volgende paragraaf (‘Partieel lezen’) volgt een meer uitgebreide toelichting van boek 3, 4 en 5.

Boek 1

Het eerste Weconomics boek, de managementroman: ‘Elke dag als de zon opkomt: de geschiedenis van de community economie’, is een boek om mensen te raken en te inspireren met een spannend verhaal. Deze managementroman beschrijft de geschiedenis van de community economie door de ogen van de twee hoofdrolspelers: Miles en Susan. In hun zoektocht naar een andere wereld, waar bedrijven en banken niet langer meer het centrum van zakendoen zijn, ontwikkelen ze samen een nieuwe visie en een nieuw organisatie-model. ‘Elke dag als de zon opkomt’ is geen gewoon managementboek, maar een spannend en gemakkelijk leesbaar verhaal. Deze roman geeft op inspirerende en speelse wijze een beeld van een nieuwe toekomst. Susan studeert organisatiekunde en doet haar afstudeeronderzoek in het bedrijf van Miles. Je reist mee in hun zoektocht naar een andere wereld. Een wereld waarin bedrijven niet langer vanzelfsprekend zijn. Het boek stelt vragen en geeft antwoorden: Waarom staan we elke dag in de file naar ons bedrijf? Waarom bestaan bedrijven eigenlijk? Waarom zijn bedrijven ooit ontstaan? Waarom accepteren we ze als gegeven omstandigheden? Wat is management, waarom is het er (nog) en waarom innoveert het nauwelijks? Miles en Susan concluderen dat we steeds minder zullen werken binnen de muren van bedrijven en steeds meer zullen gaan samenwerken in

communities. ‘Elke dag als de zon opkomt’, beschrijft op een speciale wijze het ontstaan van de community economie. Alsof je er zelf middenin zit.

Boek 2

De kans is groot dat je in je professionele leven (maar ook privé) elke dag communiceert en informatie deelt met je omgeving. Dat lijkt misschien goed te gaan, maar het kan veel beter en veel slimmer. De kans is groot dat je werkdruk ervaart en meer flexibiliteit zou willen, bijvoorbeeld om je dag in te delen of je kinderen van school te halen. Wanneer je op je werk achter je computer zit is de kans groot dat je denkt: waarom moet ik die gegevens overtypen in ons eigen systeem, kan dat niet handiger? Het antwoord is ja: het kan veel handiger. Het probleem is dat we wel nieuwe technieken gebruiken, maar dit doen binnen oude werkorganisaties. We organiseren ons werk nog steeds binnen bedrijven die ontworpen zijn om producten te maken, terwijl we heel ander werk zijn gaan doen.

Dit boek richt zich op de eindgebruiker van Weconomics. Met behulp van een beknopte analyse en uitleg over het Weconomics model en de infrastructuur kun je zelf aan de slag om je leven als informatiewerker aangenamer te maken door slimmer samen te werken in communities. Wil je zelf ook communities ontwerpen, ontwikkelen en exploiteren dan is het handig ook boek 3, 4 en 5 te lezen.

Boek 3

Het boek ‘Weconomics analyse: waarom onze welvaartmachine aan vervanging toe is’, geeft een brede en diepe analyse met betrekking tot het welvaartsprobleem waar we in het begin van de eenentwintigste eeuw in terecht zijn gekomen. Het doel van dit boek is mensen bewust te maken dat we naar een andere machine toe moeten om onze welvaart te ‘produceren’. Het boek richt zich op een brede doelgroep van mensen die geïnteresseerd zijn in een duurzame welvaart en hoe deze te organiseren. Dit boek is meer een filosofisch, theoretisch, abstract en analyserend boek. Het kan bijvoorbeeld gebruikt worden om ‘waarom’-vragen (richten van organisaties) te beantwoorden, bijvoorbeeld:

- Waarom hebben we in een schuldencrisis?
- Waarom zijn we in een welvaarts crisis terecht gekomen?
- Waarom is het huidige regime instabiel geworden?
- Waarom moeten we werk en welvaart op een andere manier organiseren?
- Waarom kan het huidige regime werk en welvaart niet organiseren?
- Waarom verandert het type werk dat we doen?
- Waarom moeten we eigenlijk economisch groeien?

Dit boek geeft een analyse van problemen, ontwikkelingen en inzichten met betrekking tot de organisatie van werk, economie en welvaart. De analyse wordt gemaakt vanuit zes verschillende perspectieven: mens, ecologie, generatie, economie, techniek en politiek. Hierbij is de mens uitgangspunt. Is het ecologisch perspectief de omgeving van de mens, hebben generaties kenmerken en verwachtingen en gaan we als mens op een bepaalde manier met andere generaties om, richten we als mens onze economie in, gebruiken we als mens innovatie om vooruit te komen en bedrijven we politiek om tot bepaalde beslissingen te komen. In alle perspectieven staat de mens centraal en is de mens uitgangspunt.

Dit boek bevat ook een hoofdstuk met een samenvattende structuur van de belangrijkste evolutiepatronen en inzichten met betrekking tot de organisatie van ons werk en onze welvaart. Deze patronen geven een beter inzicht in de toekomst van ons werk en de manier waarop we een duurzame welvaart kunnen organiseren. Als we weten welk werk we gaan doen, kunnen we ook werkorganisaties daar beter op aanpassen. Dit hoofdstuk levert als het ware de ‘grondstof’ voor het Weconomics organisatiemodel. Aan de orde komen bijvoorbeeld: het evolutiemodel, het actie-reactie model, het drielijnen model over de ontwikkeling van genen, memen en temen, het vijf fasenmodel over de ontwikkeling van de werkende mens en een model met negen niveaus over de ontwikkeling van complexiteit.

Analyse en patronen leiden tot het ontwerpen en ontwikkelen van een nieuw organisatiemodel: Weconomics. Met dit model kunnen we ons werk (en daarmee onze economie en welvaart) opnieuw organiseren. Het Weconomics model, de Weconomics infrastructuur en het Weconomics programma komen verder aan bod in het boek ‘Weconomics theorie: organisatiekunde voor Weconomics’ (boek 4) en ‘Weconomics praktijk: praktische adviezen voor het opzetten van communities’ (boek 5).

Boek 4

Dit boek heeft als titel: ‘Weconomics theorie: organisatiekunde voor Weconomics’. In dit boek wordt een theoretische onderbouwing gegeven voor Weconomics. Het boek richt zich op professionals die met een gedegen kennis van organisatiekunde, nieuwe werkorganisaties gaan ontwerpen en ontwikkelen. Organizatiekunde, als toegepaste wetenschap, kent een historie die terug gaat naar ongeveer 1850, wanneer sociologen de relatie beginnen te beschrijven tussen mens, maatschappij en organisatie. Sociologie is de basis van organisatiekunde, omdat organiseren vooral het samenwerken van individuen is. Later komen ook andere bedrijfskundige aspecten aan de orde zoals economie, techniek en psychologie.

Organiseren en managen is in de moderne literatuur verworpen tot een complex van theorieën, inzichten en technieken. Vaak mechanisch en onnatuurlijk. Maar organiseren zou in de basis heel natuurlijk en organisch moeten zijn. Voor 1850 staan organisaties dicht bij de mens dan ze op dit moment staan. Zo zijn er in die tijd ambachten met een meester-gezel verhouding, familiebedrijven en boerderijgemeenschappen. Weconomics wil organiseren weer menselijk, lokaal en coöperatief maken. We hebben als mens instituten gemaakt, die inmiddels te groot zijn om te mogen omvallen. We begrijpen de wereld, die we zelf gecreëerd hebben niet meer. Daarom moeten we opnieuw naar de wereld kijken, die we als mens gecreëerd hebben.

In dit boek wordt ook een theoretische onderbouwing gegeven van wat organiseren nu eigenlijk is. Wat is organisatiekunde, waarom gebruiken we het en wat is de relatie met Weconomics? Weconomics is in eerste instantie een organisatiemodel om ons werk slimmer te organiseren in communities en gedeelde informatienetwerken. Op basis van de analyse uit het boek ‘Weconomics analyse’ en de theorie uit dit boek wordt een programma van eisen en wensen opgesteld dat als input dienen voor een nieuw organisatiemodel.